

Verkko-osasto / Verkkojen sääntely-yksikkö

Antti-Jussi Lankinen

7.1.2019

Eduskunnan hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi**Eduskunnan hallintovaliokunnan asiantuntijapyyntö 13.12.2018**

Hallintovaliokunta tiistai 08.01.2019 klo 12:15 / HE 55/2018 vp

Liikenne- ja viestintäministeriön lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi lentoliikenteen matkustajarekisteritietojen käytöstä terrorismin ja vakavan rikollisuuden torjunnassa sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunnan hallintovaliokunta on esittänyt liikenne- ja viestintäministeriölle asiantuntijapyynnön hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi lentoliikenteen matkustajarekisteritietojen käytöstä terrorismin ja vakavan rikollisuuden torjunnassa sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 55/2018 vp).

Hallituksen esitys koskee matkustajarekisteritietojen (PNR) käytöstä terrorismirikosten ja vakavan rikollisuuden ennalta estämistä, paljastamista ja tutkintaa sekä tällaisiin rikoksiin liittyviä syytetoimia varten annetun direktiivin (EU) 2016/681 saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä. Lakiesitys oli luonnosvaiheessa yhteydessä esitykseen laiksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa (sittemmin HE 242/2018 vp), mutta matkustajatietoja koskeva sääntely on luonnosvaiheen jälkeen eriytetty itsenäiseksi täytäntöönpanolaiksi. Liikenne- ja viestintäministeriö yhtyy niihin esityksen perusteluihin, joissa erillisen täytäntöönpanolain käyttäminen on katsottu asianmukaiseksi sääntelyvaihtoehtoiseksi. Valitulla ratkaisulla PNR-direktiivin täytäntöönpanon edellyttämän matkustajatietoyksikön rooli ja sen lainsoveltamistehtävä selkiytyvät sen myötä, että kaikki täytäntöönpanosäännökset sisällytetään kattavasti yhteen lakiin. Lakiesityksessä on myös huomioitu liikenne- ja viestintäministeriön luonnosvaiheen lausunnossaan esittämä pyyntö täydentää esitystä kansainvälistä vertailun, tietojen toimittamisen teknisten määritelmien sekä lentoliikenteen harjoittajille aiheutuvien kustannusten osalta.

Matkustajarekisteritietojen käsittely on yksi elementti kansainvälisen terrorismin ja vakavan rikollisuuden torjunnassa, jota sovelletaan kuitenkin vain lentoliikenteessä. Jotta järjestelmästä ei aiheutuisi lentoliikenteen toimijoille kohtuutonta hallinnollista taakkaa tulisi matkustajarekisteritietoja koskevien vaatimusten olla kansainvälisesti mahdollisimman yhdenmukaisia niin, että matkustajatiedot voidaan toimittaa eri valtioiden viranomaisille yhdenmukaisella tavalla. Liikenne- ja viestintäministeriö tukee lakiehdotusta, mutta pitää tärkeänä, että PNR-direktiiviin ja sen taustalla oleviin kansainvälisiin ohjeisiin ja sopimuksiin perustavan lain soveltamisessa seurataan tarkoin kansainvälisiä toimintamalleja. Näin lentoyhtiöille syntyvää rasitettava voitaisiin pienentää, koska niiden ei tarvitsisi mukautua monen eri järjestelmän erilaisiin vaatimuksiin.

Liikenne- ja viestintäministeriö huomauttaa ehdotetun lain 7 §:n 3 momentin 7 – 8 kohdan osalta, että liikenteen keskeiset rekisterit on yhdistetty liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) muutoksella 1.7.2018 lukien liikenneasioiden rekisteriksi. Lakiesityksessä viittausten kohteena olevien ajoneuvoliikenne- ja vesikulkuneuvorekistereiden tilalla on nykyään Liikenne- ja viestintäviraston ylläpitämä liikenneasioiden rekisteri, joka sisältää niin lentoliikenteen, merenkulun ja vesiliikenteen, raideliikenteen kuin myös tieliikenteen toimijoiden tietoja. Liikenneasioiden rekisteri sisältää näin ollen myös sellaisia tietoja, joita ajoneuvoliikennerekisteri ja vesikulkuneuvorekisteri eivät sisältäneet. Liikenne- ja viestintäministeriö ei näe esitettyä sille, että ehdotetun lain 7 §:n 3 momentin 7 – 8 kohdan viittaukset voitaisiin korvata yleisellä viittauksella liikenteen palveluista annetun lain V osan 1 luvussa tarkoitettuun liikenneasioiden rekisteriin. Mikäli rekisteriviittaus halutaan pitää laajuudeltaan alkuperäistä vastaavampana, voitaneen harkita viittausta esimerkiksi liikenneasioiden rekisteristä ilmeneviin ajoneuvon, ajo-oikeuden tai vesikulkuneuvon haltijan tietoihin.

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ei ole muuta lausuttavaa käsillä olevan lakiesityksen johdosta.

Sabina Lindström
Osastopäällikkö, ylijohtaja

Antti-Jussi Lankinen
Erityisasiantuntija